

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Sect. 1. Vtrum in statu innocentiae debuerint esse Sacramenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

quærit de necessitate sacramentorum post peccatum, nam art. 3. quærit specialiter de tempore ante Christi aduentum, & art. 4. de tempore post Christum; restat ergo quod art. 1. agat de necessitate sacramentorum in hoc toto statu post peccatum, quem statum postea diuidit in statum ante Christum, & post Christum.

2.
Explicatur
D. Thom.

Valquez.

Propter hæc existimo, S. Thomam in articulo primo saltem non asseruisse necessitatem sacramentorum pro omni statu, nec considerata natura secundum se: nam rationes, quibus probat illam necessitatem, non probant, nisi de hoc statu post peccatum. Certum item videtur, S. Thomam non asseruisse necessitatem Sacramentorum pro statu naturæ puræ, pro ut aliqui Thomistæ videntur supponere apud Valquez in commentario illius articuli primi, n. 113. sed hoc nullo modo dici potest, nam status naturæ puræ est status hominis non eleuati ad gratiam, vel finem supernaturalem. Sacramenta autem ordinantur ad causandam & significandam gratiam, quare non possent esse in statu puræ naturæ. Denique existimo, S. Thomam solum asseruisse de facto in eo rerum statu, qui positus est, quod probat, non quidem de singulis partibus huius status, sed de aliqua; nam ad probandum quod in mundo fuerunt necessaria sacramenta, satis est probare, esse aliquando necessaria, saltem post peccatum; itaque probatio procedit de homine post peccatum; assertio verò de genere humano de facto producta in confuso, & indefinitè. Postea verò in articulis sequentibus descendit ad quærendum de singulis partibus, & statibus huius mundi, sicut si aliquis quærat in genere, utrum sacramentum Pœnitentiæ sit necessarium in Ecclesia, & respondeat affirmatiuè, nam pro peccatoribus est necessarium. Postea verò quærit in speciali, pro quibus sit, vel non sit necessarium. sic S. Thomas prius asserit, in genere fuisse necessaria sacramenta hominibus, quia saltem post peccatum sunt necessaria; postea verò quærit in speciali, quando fuerint necessaria. Et hoc sufficiat circa mentem S. Thomæ in art. 1.

SECTIO I.

Utrum in statu innocentia debuerint esse Sacramenta.

3.
Notandum
primò duplicem
sensum pati
hanc quæstio-
nem.

S. Thom.

Explicatur
mens D. Thom.

Valquez.

Notandum primò, duos sensus posse habere primo tempore, quo de facto durauit status innocentia ante peccatum, debuerint esse instituta aliqua sacramenta? Secundus sensus est, utrum, si status ille innocentia fuisset diuturnior, & Adamus non peccasset, adhuc deberent institui aliqua sacramenta pro hominibus tunc exituris? dubitant autem interpretes S. Thomæ de eius mente in hoc articulo secundo; utrum in primo, vel in secundo sensu quæstionem tractauerit; omnis tamen rationibus, quæ hinc inde afferri possunt, ego magis credo, in primo solum sensu sanctum Thomam fuisse loquutum, tum quia ipse non quærit de necessitate sacramentorum in aliis statibus, qui nunquam fuerunt, sed solum in iis, qui aliquando fuerunt, hoc enim & nihil aliud requirebatur ad intentum ipsius, quod erat probare existentiam sacramentorum, ex eorum necessitate: tum etiam quia (ut obseruauit bene Valquez) non quærit, an fuissent sacramenta in statu innocentia, sed an fuerint? & respondet, quod non fuerint, quod verbum non videtur conditionatum, sed absolutum. Adde illam particulam, ante peccatum, non posse conuenire statui innocentia, qui fuisset, si homo non peccasset, ille enim status non

fuisset ante peccatum, sed sine peccato, nam ly ante significat prioritatem respectu illius, quod postea consequitur; ergo loquitur manifestè de statu solum, qui de facto præcessit ante peccatum, non de illo, qui fuisset sine peccato subsequenti.

Notandum secundò, quando quæstio tractatur in secundo sensu, scilicet, utrum perseverante statu innocentia, & homine non peccante, fuissent sacramenta? duplicem sensum posse adhuc subintelligi. Prior est, quid tunc faceret Deus, cessantibus quidè motiuis, quæ nunc sunt ad instituenda sacramenta, sed stantibus, (pro ut reuera starent) aliis motiuis independentibus à peccato ad ea instituenda? & quidem quæstio non procedit in hoc sensu, quis enim poterit nisi temerè decernere, vel diuinare, quid tunc Deus vellet facere, cum Deus esset liber ad sacramenta tunc instituenda, vel non instituenda. Posterior ergo sensus est, quid tunc fieret ex vi præsentis decreti: hoc est, sicut dum quæritur, an si Adamus non peccasset, Christus veniret? Theologi, qui id communiter negant, non intendunt negare potentiam Deo mittendi Christum, etiam si non essent peccata: nec intendunt etiam decernere, quod certissimè in illis circumstantiis Deus nollet assumere carnem: quomodo enim possumus hoc conditionatum contingens diuinare? sed solum asserunt, ex vi præsentis decreti non venturum tunc Christum, quia hoc decretum Incarnationis, quod nunc est, habuit pro motiuo ad quatuor redemptionem generis humani, quare ablato eo motiuo, Christus non veniret ex vi huius decreti. An verò tunc haberet Deus aliud decretum Incarnationis ex alio motiuo? non possumus scire. Sic in præsentis solum quærimus, an ex vi præsentis decreti, quo sacramenta voluta sunt, debuissent etiam esse, licet status innocentia perseverasset, & Adamus non peccasset.

His positis, conueniunt omnes in eo, quod in statu innocentia ante peccatum de facto nulla fuerunt sacramenta, ut probant Suarez scilicet 3. § secundo dicendum est, & Valquez disp. 130. n. 30. oppositum enim absque ullo fundamento fingeretur, cum nulum existeret in Scriptura, aut Patribus vestigium talis sacramenti, nec sit credibile fuisse institutum sacramentum pro illo statu, quem Deus sciebat adeo breui tempore duraturum, & per consequens inutilem fore talis sacramenti institutionem. Matrimonium autem Adæ, & Eux, aliquando appellatur sacramentum in latiori significatione, pro ut sacramentum significat mysterium, eo quod illud Matrimonium fuit aliquale signum desponsationis futurae Christi cum Ecclesia, vel Verbi cum natura humana.

Difficultas tota est de secundo sensu, an si status ille diuturnior fuisset, instituta fuissent sacramenta in illo? P. Valquez n. 24. dicit, hanc propositionem, si status innocentia perseverasset, essent sacramenta, & hanc, si status innocentia perseverasset, sacramenta non essent: utramque esse falsam, quia ut conditionalis sit vera, debet esse connexio inter conditionem, & conditionatum, ita ut vna pars sit causa, vel occasio alterius. Adamum autem non peccare, seu statum innocentia perseverare, non esset causa, cur instituerentur sacramenta, vel non instituerentur; ergo utraque propositio esset falsa, vnde num. 28. & 29. docet idem de his duabus propositionibus, si Adamus non peccaret, aliqui eius posterius peccarent. Si Adamus non peccaret, nulli eius posterius peccarent. Utræque enim dicit esse falsam propter eandem rationem.

Hæc doctrina nullo modo placet. Primò, quia ut alibi dixi, verius existimo, propositiones etiam illas, quarum conditio non est causa, nec occasio consequentis, adhuc posse habere aliquam veritatem, si non

4.
Notandum
secundò in se-
cundo sensu
duplicem aliu
contineri.
Primus.

Secundus.

5.
In quibus
omnes conue-
niant.
Suarez.
Valquez.

6.
Difficultas in
quo sit.
Valquez.
Doctrina
Valquez.

7.
Reijctur
Valquez.

non proferantur in sensu causali; sed significant solum concomitantiam. Deinde, quidquid sit de hoc, propositiones adductæ sunt veræ etiam in sensu causali: nam illa propositio, *Si Adamus non peccaret, sacramenta essent*; non est sicut illa, *Si Turca cras dormierit, Petrus dabit mihi librum*: nam foris Turcæ disparatè se habet ad librum mihi dandum, vel non dandum: at verò negatio peccati Adæ non se habet disparatè ad sacramenta, sed ut aliquid, à quo possit impediti sacramentorum institutio. Quare habet se sicut hæc propositio: *si non peto librum, Petrus illum mihi dabit*: nam licet negatio petitionis non sit causa dandi librum, est tamen id quod posset impedire quod daretur, & sensus est, *etiam si non petam, adhuc Petrus dabit mihi librum*; qui sensus vltimissimus est, in his propositionibus, sicut è contra potest esse vera illa, *si non peto, Petrus mihi non dabit librum*; quia negatio petitionis concurrit ad non dandum librum, tanquam aliquid remouens causam libri, sic etiam hæc posset esse vera, *si Adamus non peccasset, nulla essent sacramenta*: quia negatio peccati concurreret tanquam aliquid remouens causam instituendi sacramenta. Poterit etiam esse vera illa alia; *si Adamus non peccasset, essent sacramenta*, quia sensus est, *Eriam si Adamus non peccasset, adhuc remaneret causa, ratione cuius de facto darentur sacramenta*: manet ergo locus præsentis difficultati, ut queramus vera illatum propositionum vera esse ex vi præsentis decreti.

8. P. Suarez disp. 3. dicit, in illo statu, si perseverasset, fuisse futurum in primis cultum Dei externum, & quidem publicum, & publica auctoritate exhibitum; nam hoc consentaneum est homini, qui de se ordinatur ad vitam politicam, & socialem, in qua oporteret, quo homines congregarentur, & virentur in eandem professionem veræ fidei, quod fieri non posset sine publicis actionibus ad id ordinatis. Vnde infert, possibile tunc fore cultum sacrificij, qui aptissimus est ad colendum Deum, imo credibile esse, quod de facto esset sacrificij usus in illo facili statu. Denique adductis multis cõgruentiis, existimat futura fuisse tunc etiam aliqua sacramenta, v.g. Eucharistiæ, & Ordinis, licet non fuissent alia, quæ dicunt ordinem ad peccatum, qualia sunt Baptismus, Penitentia, &c. Hæc autem sacramenta, quæ tunc essent, haberent etiam suam efficaciam à Christo, quem supponit, adhuc Adamo non peccante, fuisse venturum, quare etiam putat, illa sacramenta non fore instituenda ante Christi aduentum, sed post Christum à quo haberent suam efficaciam. Denique addit, in sententia docente, Christum non venturum, si homo non peccaret, probabilius esse, quod nulla tunc essent sacramenta; tum quia omnia sacramenta de facto ordinantur ad significandam gratiam Christi, tum etiam quia si Incarnatio ipsa, ad quam ponendam essent proculdubio plures, & maiores congruentiæ, adhuc non conceditur ponenda, minus debent concedi ponenda sacramenta, ad quæ licet aliquæ sint, pauciores tamen, & minores sunt congruentiæ.

9. Ego in primis pono id, quod omnes admittunt, loquendo scilicet de possibili, non repugnare, quod in illo etiam statu fuissent sacramenta aliqua, imo non paucas rationes congruentiæ potuisse suppetere, ut tunc etiam instituerentur: quæ desumi possunt partim ex vtilitate rerum sensibilibus ad significanda mysteria spiritualia, partim ex augmento gratiæ ex opere operato, quod sequeretur ex usu illorum sacramentorum: nam sicut etiam tunc essent viles imagines, & picturæ Sanctorum ad excitandam eorum memoriam, & effectum erga illos; sic etiam

posset Deus uti aliquo signo sensibili, ad significanda sua beneficia, & in usu illius signi sanctificare homines; sicut enim ad exercitium obedientiæ prohibuit usum ligni scientiæ boni, & mali; sic posset ad eundem effectum præcipere usum alterius arboris, & in illo usu hominem sanctificare, de quo latè Suarez sect. 3. ubi affert alias congruentias.

Dico secundò, si Adamus non peccasset, non fuissent vlla sacramenta ex vi præsentis decreti. Hæc est communis Theologorum, ut constat ex iis, quos latè recenset Vasquez in præsentis cap. 2. cuius tamen rationem iam supra reiecit: nec etiam probamus hanc conclusionem ex eo, quod hoc decretum habeat pro obiecto hominem lapsum, quare si homo non peccasset, proculdubio non potuisset esse hoc idem decretum, sed debuisset esse aliud. Hæc, inquam, ratio non est ad rem, quia ut in simili notauimus supra tom. 1. disp. 7. sect. 5. num. 60. quando querimus, an Incarnatio, v.g. futura esset homine non peccante, non alligatur quæstio ad hoc numero decretum, ita ut fuisset Incarnatio volita eodem omnino decreto, hoc enim repugnat, si nunc volita est in remedium peccati, saltem ut propter motuum partiale, sed sensus est, an ex modo, quo Deus nunc fertur in Incarnationem, arguatur bene, quod etiam si deesset motuum peccati, adhuc Deus voluisset Incarnationem propter aliud motuum, quod adhuc remaneret: si enim si aliquis vult dare librum mihi, & propter preces amici, & ex motiuo misericordiæ, tanquam propter duo motiva adæquata, colligimus bene ex hoc modo, volendi, quod etiam si deessent preces amici, dedisset, non quidem hoc eodem decreto, nam hoc decretum respicit illa duo motiva. In hoc ergo sensu dicimus, in præsentis, Deum de facto ita voluisse sacramenta ut ex modo, quo ille voluit, non possit argui, quod ea vellent hoc, vel alio decreto, si deesset peccatum primi hominis. Quare negamus, sacramenta futura ex vi præsentis decreti, hoc est, ex hoc decreto non offendi, ea tunc fuisse futura.

Conclusio ergo sic explicata probari potest primò, quia de facto sacramenta omnia volita sunt à Deo propter Christi merita, & propter gloriam Christi, quæ ex illis resultabat; & licet voluerit etiam illa propter salutem nostram; hanc ipsam tamen salutem, & iustificationem nostram voluit propter merita Christi: suppono autem, homine non peccante, Christum non venturum ex vi præsentis decreti ut supra probauimus dicta disp. 7. ergo ex vi præsentis decreti nulla etiam fuissent sacramenta.

Secundò probatur, quia de facto etiam posito Christo mediatore, & redemptore, adhuc non fuerunt sacramenta generaliter instituta pro omnibus hominibus lapsis; nam Adamus, & Eva post lapsum non habuerunt de facto aliquod sacramentum, quo repararentur, vel quo crescerent in gratia; ergo ex iis, quæ de facto voluit Deus, non potest argui, quod si homo non peccaret, instituisset sacramenta pro hominibus aliis, qui postea fortasse laberentur.

Confirmatur, quia de facto Matrimonium non fuit sacramentum in illo statu, ut diximus, imo nec etiam in tota lege antiqua; ergo non est unde colligamus, quod Sacerdotium, (si fortè tunc fuisset Sacerdotium & sacrificium) fuisset sacramentum, non enim esset maior ratio de vno, quàm de alio.

Dices, hoc argumentum posse retorqueri contra nos, nam de facto Matrimonium non fuit sacramentum in lege antiqua, & tamen in lege noua incepit esse sacramentum; ergo licet à principio non fuisset sacramentum in statu innocentie, adhuc potuisset postea institui temporis decursu. Respondetur.

D 4 tur

10.
Secunda conclusio negat ex vi præsentis decreti.

11.
Explicitatio conclusio.

11.
Ratio prima conclusio.

Supponit homine non peccante Christum non venturum.

12.
Secunda ratio.

Confirmatur.

13.
Instantia.

Disiunctur.

tur in primis, licet id potuisset fieri, non posse tamen argui ita futurum ex iis, quæ Deus de facto fecit: deinde est ratio clara differentia, nam de facto Matrimonium fuit institutum sacramentum novum, sicut & alia plura in lege gratia, propter efficaciam meritorum Christi, qui iam venerat, & potentius influebat in tempus subsequens: at verò in statu innocentia, cum non esset futurus Christus, ut suppono, non apparet, cur sacramenta si futura essent, non fuissent instituta ab initio, illa saltem, quorum capax erat Adamus & Eva, quale erat Matrimonium.

14.
Instantia.

Diluitur.

15.
Instantia.

Diluitur primo.

Secundò.

16.
Vasquez.

Inferitur responsio ad dubium, utrum Adamo non peccante & Christo veniente futura essent sacramenta.

Dices iterum, potuissent institui saltem sacramenta aliqua in illo statu, quæ licet non afferrent gratiam suscipientibus, significarent tamen gratiam, sicut in lege antiqua licet sacramenta non darent gratiam suscipientibus, erant tamen sacramenta, & significabant gratiam aliis dandam. Respondetur, in lege antiqua fuisse talia sacramenta, quia poterant saltem significare, & promittere gratiam futuram postea per Christum. At verò in statu innocentia, in quo non esset futurus Christus, quem sacramenta significarent, & promitterent, non apparet, ad quid debuissent institui, nisi ad causandam gratiam insusipientibus, quam tamen sacramenta legis antiquæ non causabant, & saltem ex vi præsentis decreti non potest colligi, id tunc fuisse faciendum.

Instabit aliquis adhuc, quia ex affectu, quo Deus de facto procuravit salutem, & reparationem hominis lapsi, videtur argui, quod etiam Adamo non peccante, & peccantibus aliis multis ex eius posteris, non dereliqueret eos Deus absque remedio, sed daret iis aliquod sacramentum Pœnitentiæ, ut possent resurgere. Respondetur tamen: Primò, si argumentum Adamo, & peccantibus aliis ex posteris veniret similiter Christus, ut quæteret homines lapsos: consequens autem negavimus dicta disp. 7. sect. 5. quia de facto Christus venit, ut repararetur genus humanum, quod totaliter fuerat perditum; si autem vna pars sola perisset, non fuisset idem motivum; quare ex eo, quod nunc miserit Deus Christum, non potest argui quod tunc etiam mitteret eum. Secundò addere possumus, licet tunc Deus daret aliquod remedium lapsis, non sequeretur, quod daret illis aliquod sacramentum: imo retorqueretur argumentum, nam de facto in toto tempore legis antiquæ, hominibus peccantibus, actualiter post dimissum sibi originale non erat aliquod remedium sacramenti, sed sola contritio; ergo in illo alio statu in quo non essent merita Christi venturi, multò minùs debuisset institui sacramentum aliquod in remedium eorum, qui peccassent, imo posset dubitari, an tunc contritionis remedium sufficeret; nunc enim post peccatum primi parentis ex meritis Christi provenit, quod Deus acceptet contritionem peccatoris, tanquam dispositionem infallibilem, ad iustificationem; suppono enim, contritionem non iustificare formaliter, sed esse dispositionem solum de congruo, licet infallibilem ex lege Dei: tunc autem non est, unde ita certè argui posset, quod contritio deberet habere eandem vim ad Deum infallibiliter placandum.

Ex dictis infero primò, quid respondendum sit ad illud dubium, an si Christus venisset, Adamo non peccante, futura essent sacramenta? ad quod P. Vasquez num. 25. responder negatiuè, tum quia de facto omnia sacramenta instituta sunt ex merito passionis Christi, tunc autem Christus non esset venturus in carne passibili: tum etiam, quia sacramenta de facto instituta sunt, in modum medicina; tunc au-

tem nulla opus esset medicina, ergo cessarent motiva præsentis decreti.

Verior tamen videtur pars affirmativa, pro qua potest retorqueri utrumque argumentum Patris Vasquez: nam primum, si aliquid probat, probaret etiam, tunc nihil proflus dandum hominibus propter Christi merita; quidquid enim iis de facto datur, datur propter merita passionis Christi: quare non existente illo motivo passionis, nihil daretur propter Christum. Consequens autem est incredibile, ut constet, ex affectu enim quo Deus diligit illam humanitatem Verbo unitam, & ex infinito valore quorumcumque operum Christi, arguitur bene, quod tunc etiam manerent principalia motiva, quæ nunc sunt, ut Deus veller allicere homines ad Christum, quod non melius fieret, quàm si Christus eos sibi beneficiis, & gratis obligaret: esset enim Christus tunc etiam caput hominum, & per consequens deberet in illos spiritualiter influere; haberent etiam eius merita valorem, & condignitatem infinitam, unde Deus non relinqueret illa abique præmio: cum autem Christus sibi non indigeret præmio, deberet præmiari in aliis hominibus sibi carnis, & naturæ communicatione coniunctis; sicut ergo de facto in præmium meritorum Christi instituta sunt sacramenta, quæ afferant gratiam suscipientibus, non est, cur tunc id etiam non fieret, cum tunc etiam præmianda essent Christi merita: & licet tunc non essent omnia motiva, quæ nunc sunt, scilicet passio, &c. essent tamen æquivalenter, quia illa merita æquivalenter his, cum haberent etiam valorem infinitum, sicut hæc habent.

Similiter retorquere possumus secundum argumentum; nam tunc etiam possent institui sacramenta in medicinam pro iis, qui tunc peccarent, & laberentur, qui licet non omnes essent, sed aliqui, parum refert, nam de facto propter Christi merita non solum sunt instituta sacramenta pro omnibus, qualia sunt Baptismus, Eucharistia, &c. Sed etiam alia sunt instituta pro aliquibus, qui iis indigebunt, scilicet Pœnitentia, Extrema unctio, &c. quæ non sunt omnibus necessaria, vel vilia; ergo tunc etiam propter Christi merita instituerentur sacramenta pro iis, qui peccassent, licet ij non essent omnes, sed aliqui: hæc autem sacramenta iam fuissent per modum medicina; spiritualis, ut constat. Addere possumus, non fuisse vnicum morium de facto ad instituenda sacramenta fragilitatem nostram, & indigentiam medicina; fuerunt enim alia: v. g. in Eucharistia voluit Christus ostendere abundantiam suæ etgæ homines charitatis; voluit etiam se corporali coniunctione cum suis coniungere, voluit illis abundantior gratiam communicare, non solum ut sanarentur à peccatis, sed ut etiam ad perfectam, & excellentem sanctitatem facillè pervenirent, iuxta illud quod ipse dixerat, Ioann. 10. *Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant.* Ergo deficiente etiam illo motivo indigentia medicina, maneret adhuc illud aliud, ut homines abundantius, & perfectius vitam spiritualem consequerentur; quare verisimile sit, quod veniente Christo in illo statu, adhuc institueretur Eucharistia sacramentum, licet non esset rememorative passionis Dominica: consequenter autem credi potest, quod daretur sacramentum Ordinis, quo homines disponerentur ad digniùs, sanctiusque tractandum illud venerabile sacramentum, quod idem de aliis sacramentis posset existimari propter similes rationes.

Infero secundò obiter, quid dicendum sit ad illud aliud dubium: si Christus non esset venturus, & perseveraret status innocentia, quo casu diximus,

17.
Affirmativum.
Retorquetur argumentum Vasquez.

18.
Argumentum etiam secundum retorquetur.

19.
Inferitur responsio ad aliud dubium.

cx

Pari negati-
ua ex proba-
bili coniectu-
ra colligitur.

ex vi præsentis decreti, non fuisse futura sacramen-
ta, an scilicet tunc ex vi alterius decreti fuissent?
nam licet non essent ex vi huius decreti, possumus
tamen per probabiles coniecturas ex iis, quæ Deus
nunc voluit, coniectari, quid in eo rerum ordine fe-
cisset Deus. Et quidem, si ex iis, quæ nunc de facto
fecit, coniectandum est, dicendum videtur, quod si
iuxta id quod de facto fecit, tunc esset operaturus,
nulla institueret sacramenta, etiam ex vi alterius
decreti; si enim de facto, præiis iam meritis Chri-
sti venturi, & passuri, adhuc in toto tempore legis
antiquæ nulla fuerunt sacramenta, quæ causarent
gratiam in adultis contra peccata actualia, vt infra
videbimus, neque etiam pro illis, qui in peccatum
laberentur, sed adulti iustificabantur à peccatis suis
personalibus per solum remedium Pœnitentiæ, &
contritionis, nec ipse Adamus habuit ex meritis
Christi aliquod sacramentum, quo iustificaretur à
suo peccato, sed solum idem contritionis reme-
dium, quantumvis non præiis Christi meritis
dari debuissent illa remedia extraordinaria sacra-
mentorum in statu innocentie, pro iis qui tunc pec-
cassent? Pro expiatione autem peccati originalis, aut
pro infantibus, nullum etiam esset tunc neces-
sarium sacramentum, cum nullum fuisset tunc origi-
nale peccatum, & infantes omnes nascerentur in
gratia; denique nec essent sacramenta vacua, sicut
fuerunt in lege antiqua, quia hæc de facto signifi-
cabant gratiam saltem futuram postea per Christum;
tunc autem hoc non haberent, cum non esset futura
vlla gratia per Christum: quare ex nullo capite viden-
tur futura tunc sacramenta, si res mensuranda esset
iuxta id, quod de facto Deus fecit ex præseti decreto.

20.

Verum vero
curritio tunc
esset remedi-
um pro lapsis.
Maius du-
bium est.

Maius dubium esse posset, an pro lapsis daretur
tunc remedium contritionis, sicut dabatur in lege
antiqua, ita vt contritio infallibiliter afferret pec-
cati veniam? diximus enim suprâ, ex vi præsentis
decreti, non dandum tunc tale remedium, cum nunc
efficacia contritionis ad delendum peccatum orta
fuerit ex Christi meritis, propter quæ acceptatur à
Deo illa nostra tenuissima satisfactio pro peccato;
quare si non essent exitura Christi merita, non es-
set tale remedium ex vi præsentis decreti. Hinc au-
tem fieri videtur, quod nec ex vi alterius decreti es-
set, si Deus operaturus esset conformiter ad id, quod
de facto obseruauit, nam de facto ita Deus con-
donat peccatum homini contrito, vt licet contritio
non sit satisfactio condigna: inueniat tamen Deus
semper satisfactionem condignam, & superabun-
dantem, si non ex parte peccatoris, saltem ex parte
Christi, cuius satisfactio applicatur pro homine
contrito; quare licet peccatori remittatur gratis
debitum peccati, illa tamen remissio non fit gratis,
sed pro pretio plusquam condigno respectu Chri-
sti, atque ideo nunquam remittitur peccatum sine
sufficienti satisfactione: tunc autem nulla esset talis
satisfactio condigna, nec ex parte ipsius peccatoris,
vt constat, nec ex parte alterius, cum non esset fu-
turus Christus; ergo vel remitteretur peccatum abs-
que satisfactione condigna, quod non est conforme
ad id, quod de facto Deus facit, vel non remittere-
tur peccatum, etiam posita contritione. Aliunde ta-
men videtur consonum naturæ humanæ, vt post
peccatum non maneret adhuc in hac vita, & absque
spe veniæ; posset enim augere demeritum nouis pec-
catis, & non posset augere meritum, cum non pos-
set gratiam recuperare; hoc autem non videtur con-
sonum statui viatoris; quare cum Deus hanc vitam
vouerit esse spatium viæ humanæ, consonum vide-
tur, vt vellet dare aliquod remedium, vel spem ve-
niæ veris pœnitentibus.

Ceterum hæc ratio multum probat; probaret
enim ex vi præsentis decreti debuisset tunc etiam
contritionem esse remedium infallibile ad iustifi-
cationem, si enim Deus absolute voluit non dari
spatium viæ, quod non sit æquè aptum ad meren-
dum, ac ad demerendum, & voluit etiam tempus
huius vitæ esse spatium viæ, debuisset tunc ex vi
præsentis decreti vel tollere statim de medio eum,
qui peccaret, vel dare illi spem reparationis, si age-
ret pœnitentiam. Quare ad hanc rationem respon-
deri posset, de facto prouenire ex meritis Christi,
quod spatium huius vitæ sit semper aptum ad me-
rendum, sicut ad demerendum: secluso autem bene-
ficio Dei per Christum, non esset mirum quod ho-
mo maneret in statu viæ, & non posset mereri de
condigno, licet adhuc posset demereri; nam de facto
Angeli, quorum via non fuit alligata ad vnicum in-
stans iuxta veriorem sententiam, sed correspondens
alicui morali nostri temporis; adhuc qui peccave-
runt initio illius morali, remanserunt viatores per
totam morulam, intra quam tamen nemo illorum
pœnitentiam egit, nec iuxta communem senten-
tiam potuit saltem potentia morali agere pœniten-
tiam; non ergo est contra statum viæ, quod non
possit ulterius mereri; satis est, quod potuerit, licet
iam ex sua culpa non possit, in de facto contingit,
hominem aliquem iamiam moriturum non posse
mereri, quia est in peccato, & nihil cogitat de mo-
tius pœnitentiæ; & tamen pro illo brevissimo tem-
pore potest tunc adhuc peccare, si cogitat actu de
obiecto prohibito, quod potest libere velle, aut
nolle. Ecce hic homo adhuc est in via, & potest pec-
care, non potest tamen iam conuerti, aut mereri,
propter inconsiderantiam, quam iam habet mori-
uorum pœnitentiæ. Sic ergo in illo statu posset ho-
mo manere adhuc in statu viæ sine spe veniæ, quam
tamen carentiam spei, & impotentiam merendi ipse
sua culpa incurrisset. Sed licet non posset mereri,
posset tamen, si vellet, non demereri de nouo, nec
augere sibi pœnam nostris peccatis. Itaque, si ex
iis, quæ Deus fecit, coniectura sumenda esset, magis
coniectaremur, contritionem tunc non futuram,
fuisse remedium infallibile ad iustificationem; licet
nec hoc ipsum affirmandum esset, vt certum, quia
benignitas, & misericordia Dei erga homines, ma-
ximè erga pœnitentes, aliunde suadet non leuiter,
Deum tunc aliquod remedium pœnitentibus fuisse
concessurum, quare in hoc puncto, nihil possumus
asserere, sed id totum diuinæ sapientiæ relinquere.

21.

In hoc puncto
nihil asseri-
tur.

SECTIO II.

Verum in lege naturæ, & scripta fuerint
Sacramenta.

PER statum legis naturæ intelligimus statum ab
Adami peccato vsque ad legem scriptam datam
per Moysen: quia tamen de Circumcisione est spe-
cialis difficultas, an fuerit sacramentum conferens
gratiam, quæ postea examinanda est; ideo pro nunc
Circumcisionem etiam ad legem scriptam reiici-
mus, nam licet in Abrahamo inceperit, in lege ta-
men confirmata videtur, & propria erat illius popu-
li Israëliti, cui lex data fuit, atque ideo videtur
comprehendi sub sacramentis legis antiquæ, de qui-
bus postea sermo erit. Loquendo itaque de statu le-
gis naturæ in hac consideratione, potissimum du-
bium est circa remedium illud, quo infantes libera-
bantur ab originali, an fuerit verum sacramentum?
postea facilius erit de aliis sacramentis decernere.

22.

Quid per sta-
tum legis na-
turæ intelli-
gatur.

Primo ergo dubitatur, an fuerit in illo statu re-
medium

23.